

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

*МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЕРЖАВНОГО ПОДАТКОВОГО УНІВЕРСИТЕТУ*

**COMBAT HORTING AND ACTIVITIES
OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT
AUTHORITIES**

ІРПІНЬ – 2022

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА МИТНОЇ СПРАВИ
КАФЕДРА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

**03–04 січня 2022 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 08.01.2022 № 11).*

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету конференції:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Гришук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету;

Гарбовський Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – 1738 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Державним податковим університетом. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ УЧНІВ СПОРТИВНОГО ГУРТКА БОЙОВОГО ХОРТИНГУ

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович

професор кафедри правоохоронної діяльності Навчально-наукового інституту економічної безпеки та митної справи Державного податкового університету

***Анотація.** У даній науковій статті проаналізовано чинники реалізації функцій військово-патріотичного виховання школярів, які займаються бойовим хортингом, потенціал бойового хортингу щодо забезпечення військово-прикладної підготовленості школярів, методи та форми викладання бойового хортингу в новій українській школі, методика підготовки спортсменів із застосуванням засобів сучасного національного виду спорту бойового хортингу та підходи до визначення сутності, змісту і завдань спортивної діяльності в програмі військово-патріотичного виховання учнів спортивної секції з бойового хортингу закладів освіти. Зазначено, що реалізація функцій військово-патріотичного виховання школярів пов'язана з характерним для всіх періодів історії суспільства соціальним замовленням суспільства, орієнтованим на ідеальний тип особистості. Вона дозволяє педагогам осмислити соціальне замовлення на основі цінностей та ідеальних ціннісних орієнтацій, що обумовлюють відповідну мету виховання. Таким чином, соціальне замовлення реалізує орієнтовану функцію військово-патріотичного виховання, пояснюючи мету військово-патріотичного виховання і ціннісні характеристики патріота як ідеалу виховання. Ця функція – орієнтир, що дозволяє виявити найкращі варіанти поведінки, відповідного ідеалу. Мотиваційно-мобілізує функція включає вміння збуджувати інтерес, увагу, спонукати до активності, переводити знання в практичні дії, оцінювати діяльність, вчинки, закріплювати знання і вміння дітей відповідно до віку та інших особливостей і пов'язана з механізмом саморозвитку особистості учня і вчителя в освітньому процесі. Ця функція полягає в створенні соціально-психологічних і педагогічних умов, що спонукають об'єктів військово-патріотичного виховання до накопичення знань про історію країни, її культури і релігії, формування досвіду ціннісних відносин і патріотично-орієнтованої діяльності. Мотиваційно-мобілізує функція проявляється і в сприянні зростанню професійної компетентності педагогів, прагненні до творчого використання наявних в їх арсеналі традиційних та створення інноваційних засобів, форм і методів військово-патріотичного виховання.*

***Ключові слова:** функції військово-патріотичного виховання, бойовий хортинг, фізична підготовка, Збройні Сили України, військово-прикладні здібності, захист України.*

Актуальність наукового дослідження. В Україні на сьогодні нескінченні спроби дослідників визначати нові принципи виховання зазнають критики. Практика визначення принципів визначених з громадської виховної практики кваліфікується як суб'єктивно-довільний акт, що рідко має будь-який зв'язок з принципами виховання.

Не дивлячись на критичні зауваження такі спроби, виявити принципи окремих напрямів виховної роботи з нашої точки зору є обумовленими суспільними змінами в умовах нинішнього стану проблем з військово-патріотичного виховання [1–11; 19–32]. Ознайомлення з зазначеними принципами буде корисним, як для студентів – майбутніх вчителів, так і для педагогів практиків, які сьогодні працюють з дітьми. З одного боку воно розширює уявлення суб'єктів діяльності про різноманітність, неоднозначність і проблематичність вибору принципів військово-патріотичного виховання, а з іншого – змушує задуматися про вибір конкретних принципів як регуляторів системи військово-патріотичного виховання в діяльності певного педагога, освітнього закладу – налаштовує на творчий підхід до цього виду професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу. У результаті осмислення загальних принципів виховання і принципів військово-патріотичного виховання, запропонованих різними дослідниками, нами були виділені такі основоположні принципи:

принцип координації взаємодії школи, сім'ї та громадськості у реалізації завдань військово-патріотичного виховання;

принцип зв'язку військово-патріотичного виховання з іншими видами навчання і виховання;

принцип врахування індивідуальних, вікових, національних та конфесійних відмінностей в військово-патріотичному вихованні школярів;

принцип наступності духовного досвіду поколінь;

принцип історичної і соціальної пам'яті;

принцип опори на культурні, історичні, бойові і трудові традиції народів;

принцип соціокультурної і національної ідентифікації;

принцип імплікації традицій та інновацій в військово-патріотичному вихованні;

принцип суб'єктності.

У результаті порівняльного аналізу загальних принципів виховання (представлених класифікацією Національної федерації бойового хортингу України), і приватних принципів військово-патріотичного виховання, запропонованих різними дослідниками, ми встановили, що між ними існують нерозривні стійкі зв'язки в співвідношенні філософських категорій “приватне” і “загальне”.

Реалізація специфічних принципів військово-патріотичного виховання передбачає обов'язкове врахування відповідних принципів виховання більш загального порядку. Так, наприклад, принципи наступності духовного досвіду поколінь, соціокультурної і національної ідентифікації, соборності відображають в конкретні вимоги суті принципу зв'язку виховання з життям, соціокультурним середовищем, зв'язку школи з життям [12].

Як впливає з аналізу загальні принципи виховання висувують вимоги до того, яким має бути військово-патріотичне виховання і як його потрібно організовувати?

Специфічні принципи військово-патріотичного виховання відображають вимоги до формування змісту компонентів військово-патріотичного виховання – когнітивного, емоційно-ціннісного, діяльнісного і конкретних форм і методів його реалізації.

Облік двох категорій принципів в педагогічному процесі, з нашої точки зору, дозволить зробити роботу суб'єктів військово-патріотичного виховання більш ефективною, що стане, можливо, одним з педагогічних умов ефективності. Якщо вимоги принципу і умови реалізації принципу враховані в процесі військово-патріотичного виховання, результативність виховання зростає, якщо не враховані – знижується.

Проведений нами у другому розділі аналіз проблеми патріотизму і військово-патріотичного виховання та виявлення принципів як невід'ємної вимоги до організації військово-патріотичного виховання школярів, дозволили визначити сутнісні характеристики, структуру і функції військово-патріотичного виховання школярів.

Як було вже зазначено, в педагогічній теорії і практиці поняття: військово-патріотичне виховання як “процес”, військово-патріотичне виховання як “система”, військово-патріотичне виховання як “діяльність” часто не розділяються.

У своєму дослідженні фахівці навчально-наукової колегії Національної федерації бойового хортингу України відзначають, що повсякденне вживання цих понять без належного наукового змісту породжує підміну понять, а тому необхідне наукове їх визначення.

На першому рівні методології педагогічної науки існують певні зв'язки і відносини між термінами “процес”, “система”, “структура”, “діяльність”.

Процес (від латинського *processus* – просування) у Короткому словнику іноземних слів, Українському енциклопедичному словнику і ряді інших довідково-енциклопедичних видань розглядається як послідовна зміна явищ, як єдність якісно-кількісних станів в їх розвитку; як сукупність послідовних дій для досягнення результату.

Структуру якісно-кількісних змін явища описати практично неможливо без аналізу структури самого мінливого явища, тобто, виявити структуру процесу військово-патріотичного виховання не можна, не розглянувши військово-патріотичне виховання як цілісне і складне явище, як систему [13–18]. Такий розгляд військово-патріотичного

виховання дає можливість виявити структуру і процес військово-патріотичного виховання (динаміку зміни її основних елементів).

Спираючись на системний підхід (в основі якого лежить дослідження об'єкта як системи) розглянемо такі характеристики патріотичного виховання як: цілісність, зв'язок, структура і організація, рівні системи і їх ієрархія, управління, мета і доцільна поведінка системи, самоорганізація системи, її функціонування і розвиток.

Під час методологічного аналізу виховання взагалі слід розрізняти дві методологічні позиції. Перша означає декларацією наміру прийняти виховання за щось ціле, виділити в ньому складові його елементи з послідовним аналізом всіх цих елементів в декількох типових варіантах їх взаємодії (дослідження одномоментного статичного стану виховання як об'єкта пізнання). Друга – визнання системності за якісну характеристику виховання з описом її якісних системних характеристик: його цілісності, структурності, взаємозалежності системи і середовища, ієрархічності, множинності опису кожної системи тощо.

Під час характеристики військово-патріотичного виховання як системи, ми спираємося на обидві вищезгадані світоглядні позиції. Згідно з першою позицією, ми визначаємо структуру системи військово-патріотичного виховання школярів.

Ми виділяємо такі сутнісні характеристики системи військово-патріотичного виховання школярів: багатофакторність, тривалість, перспективність, комплексність, ступінчастість, переважання організаторських форм педагогічної діяльності.

Коротко охарактеризуємо їх.

Багатофакторність системи – перша сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів [33–48]. Багатофакторність цього феномена визначається наявністю численних факторів внутрішнього і зовнішнього середовища: сім'я, школа, формальні і неформальні контакти школяра з іншими людьми, його звернення до літератури, мистецтва, засобів масової інформації, які різноспрямовано, цілеспрямовано і стихійно впливають на процес військово-патріотичного виховання школярів.

Систематичність і тривалість – друга сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів, що передбачає здійснення виховних впливів в певному порядку і системі:

цілепокладання і планування процесу військово-патріотичного виховання школярів, його основних стадій і етапів його реалізації;

відбір змісту процесу військово-патріотичного виховання школярів: форм, методів, засобів;

організація процесу військово-патріотичного виховання школярів;

контроль за процесом військово-патріотичного виховання школярів;

визначення основних напрямів корекції процесу військово-патріотичного виховання школярів;

прийняття управлінських рішень;

прогнозування подальшого процесу військово-патріотичного виховання школярів і динаміки військово-патріотичної вихованості школярів.

Тривалість як сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів реалізується як доцільна, планова, комплексна реалізація процесу військово-патріотичного виховання школярів, з урахуванням вікових, індивідуальних, національних і конфесійних особливостей школярів в умовах безперервної зміни особистості школяра і освітнього середовища, корекції і прогнозування ходу процесу військово-патріотичного виховання школярів і динаміки військово-патріотичної вихованості школярів.

Перспективність – третя сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів – визначає можливу успішність розвитку процесу військово-патріотичного виховання та основні фактори (внутрішні та зовнішні) і умови успішності цього процесу.

Ця характеристика відображає необхідність і можливість ставити віддалені і близькі цілі, планувати процес військово-патріотичного виховання школярів і прогнозувати його результати.

Комплексність – четверта сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів – дозволяє побачити педагогічний процес як єдине ціле, що об'єднує в собі окремі напрями реалізації його виховних функцій.

Ця характеристика відображає взаємопов'язаність і повноту різних типів, напрямів, форм, методів, засобів військово-патріотичного виховання школярів.

Ступінчастість – п'ята сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів характеризує послідовність військово-патріотичного виховання школярів як процесу переходу від елементарних уявлень про патріотизм – до вищого ціннісно-смыслового прояву патріотизму: служінню Батьківщині [49–62]. У зв'язку з цим відбувається послідовна побудова процесу військово-патріотичного виховання від знань про патріотизм і створення мотивації патріотично-орієнтованої поведінки до формування досвіду власне військово-патріотичної діяльності.

З нашої точки зору, наведені характеристики є сутнісними і можуть бути застосовні до процесу військово-патріотичного виховання як необхідні, але не достатні.

Врахування вимог загальних принципів виховання і специфічних принципів військово-патріотичного виховання школярів спонукає нас доповнити перелік сутнісних характеристик, такою як цілісність.

Цілісність – шоста сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів – означає завершеність, тотальність, цілісність і власна закономірність речі.

Спираючись на визначення філософського словника, ми розглядаємо цілісність системи військово-патріотичного виховання школярів як найважливішу сутнісну характеристику, що забезпечує цілісність і завершеність процесу військово-патріотичного виховання школярів в єдності всіх його стадій і етапів.

Цілісність процесу військово-патріотичного виховання школярів визначається, перш за все єдиною метою військово-патріотичного виховання школярів і єдністю всіх цілеспрямованих виховних впливів. Діалектика відносин всередині цілісного процесу військово-патріотичного виховання школярів полягає:

- по-перше, в єдності і самостійності процесів (стадій, етапів, ситуацій), що його утворюють;
- по-друге, в цілісності і підпорядкованості компонентів, що входять до нього;
- по-третє, в наявності загального і збереженні специфічного.

Активність – сьома сутнісна характеристика військово-патріотичного виховання школярів характеризує діяльність педагогів як цілеспрямовану, мотивовану, усвідомлену, емоційно-забарвлену ініціативну і ситуативну при високому рівні володіння педагогом способами і прийомами дій.

Така активність означає і активний двосторонній характер взаємодії педагога і школярів як умови його ефективності. Активно включаючись в різні види діяльності суб'єктів школяр сам поступово стає активним учасником і суб'єктом цього процесу.

Особистість і виникає тоді, коли індивід починає самостійно, як суб'єкт, здійснювати зовнішню діяльність за нормами і стандартами, заданим йому ззовні – тією культурою, в лоні якої він прокидається до людського життя, до людської діяльності [63–78]. Поки ж людська діяльність звернена на нього, а він залишається її об'єктом, індивідуальність, яку він вже, зрозуміло, має, не є ще людською індивідуальністю.

Таким чином, сутнісними характеристиками системи процесу військово-патріотичного виховання школярів є: цілісність; систематичність; тривалість; перспективність; комплексність; ступінчастість; активність; поліфункціональний характер.

Спираючись на результати змістовного і структурного аналізу поняття “патріотичне виховання”, його призначення, цілі і завдання, відзначимо, що “патріотичне виховання школярів” має поліфункціональний характер, який проявляється в його багатоаспектності, яка забезпечується єдністю реалізації його функцій. Проектуючи систему функцій військово-патріотичного виховання школярів, ми спиралися на різні уявлення вчених про компоненти структури діяльності вчителя і її функції. У процесі моделювання функцій військово-

патріотичного виховання нами були модифіковано функціональні компоненти професійно-педагогічної діяльності стосовно завдань військово-патріотичного виховання школярів.

Таким чином, ми виділили такий перелік функцій, який вважаємо необхідним і достатнім:

- 1) *орієнтована функція;*
- 2) *мотиваційно-мобілізаційна функція;*
- 3) *інформаційно-гностична функція;*
- 4) *організаційна функція;*
- 5) *перетворювальна функція;*
- 6) *координуюча функція;*
- 7) *контролююча функція;*
- 8) *прогностична функція;*
- 9) *корекційна функція.*

Реалізація функцій військово-патріотичного виховання школярів пов'язана з характерним для всіх періодів історії суспільства соціальним замовленням суспільства, орієнтованим на ідеальний тип особистості. Вона дозволяє педагогам осмислити соціальне замовлення на основі цінностей та ідеальних ціннісних орієнтацій, що обумовлюють відповідну мету виховання. Таким чином, соціальне замовлення реалізує орієнтовану функцію військово-патріотичного виховання, пояснюючи мету військово-патріотичного виховання і ціннісні характеристики патріота як ідеалу виховання. Ця функція – орієнтир, що дозволяє виявити найкращі варіанти поведінки, відповідного ідеалу.

Мотиваційно-мобілізуюча функція включає вміння збуджувати інтерес, увагу, спонукати до активності, переводити знання в практичні дії, оцінювати діяльність, вчинки, закріплювати знання і вміння дітей відповідно до віку та інших особливостей і пов'язана з механізмом саморозвитку особистості учня і вчителя в освітньому процесі [79–88]. Ця функція полягає в створенні соціально-психологічних і педагогічних умов, що спонукають об'єктів військово-патріотичного виховання до накопичення знань про історію країни, її культури і релігії, формування досвіду ціннісних відносин і патріотично-орієнтованої діяльності. Мотиваційно-мобілізуюча функція проявляється і в сприянні зростанню професійної компетентності педагогів, прагненні до творчого використання наявних в їх арсеналі традиційних та створення інноваційних засобів, форм і методів військово-патріотичного виховання.

Досвід нашого дослідження показує, що низька мотивація вчителя до патріотично-орієнтованої діяльності не сприяє розвитку мотивації школярів, і навпаки високий рівень мотивації педагогів позитивно впливає на мотивацію патріотично-орієнтованої діяльності школярів.

Реалізація інформаційно-гностичної функції військово-патріотичного виховання школярів включає вміння педагога користуватися мовною виразністю, точно, коротко, логічно викладати матеріал і домагатися розуміння сутності явищ; користуватися різними методами викладу, активізувати дітей в процесі засвоєння матеріалу військово-патріотичного змісту, а також дозволяє використовувати різноманітну інформацію (про персоналії, досягнення науки і техніки країни, бойові і трудові подвиги предків), що найбільш яскраво розкриває роль і місце української цивілізації в історії світових цивілізацій, її традиції, цінності, культурні особливості народу для формування досвіду пізнавальної діяльності, емоційно-ціннісних відносин, і дієво-практичного досвіду як складових військово-патріотичної вихованості; дозволяє накопичувати необхідні знання, вивчати досвід колег, пізнавати, освоювати нові засоби виховного впливу.

Організаційна функція військово-патріотичного виховання школярів передбачає створення умов для включення всіх суб'єктів і об'єктів діяльності, в процес досягнення поставлених цілей патріотичного виховання школярів. При цьому провідну роль грають оптимально підібрані методи, технології, прийоми і засоби, що сприяють розвитку особистості, як школяра, так і педагога.

Перетворювальна функція військово-патріотичного виховання школярів вимагає від педагога прояву творчого підходу до організації освітнього процесу, включення об'єктів

військово-патріотичного виховання в спрямовану і ціннісно-орієнтовану військово-патріотичну діяльність, а також взаємодії суб'єктів і об'єктів військово-патріотичного виховання в соціально-перетворювальній діяльності на благо своєї країни.

Координуюча функція спрямована на об'єднання і узгодження змісту і спрямованості педагогічних впливів на об'єкт військово-патріотичного виховання школярів, здійснюваних в системі громадського і сімейного виховання [89–94]. Вона передбачає вміння суб'єктів військово-патріотичного виховання школярів встановлювати контакти з батьками та колегами, соціальними партнерами, брати участь в педагогічному освіті батьків, розкривати їм призначення, зміст, методи військово-патріотичного виховання школярів, спонукати батьків до активної участі у спільній патріотично-орієнтованій діяльності.

Контролююча функція військово-патріотичного виховання школярів пов'язана з відстеженням реалізації соціального замовлення на формування особистості патріота своєї Батьківщини на уроках, у позаурочній діяльності, у позакласній роботі та розподілом відповідальності між усіма суб'єктами військово-патріотичного виховання школярів. В умовах реалізації нових стандартів загальної освіти визначені вимоги до особистісних результатів освіти, які не підлягають персоніфікованій оцінці зовнішніх по відношенню до школи установ, але є предметом контролю адміністрації, вчителів-предметників, класних керівників, зіставляються з результатами військово-патріотичного виховання з урахуванням цілей, поставлених державою і освітньою установою.

Прогностична функція військово-патріотичного виховання школярів дуже важлива в умовах реалізації програми військово-патріотичного виховання школярів засобами бойового хортингу і нових стандартів загальної середньої освіти, оскільки служить цілям передбачення “зони найближчого розвитку” школярів і виховної системи освітньої установи.

Учитель-предметник, класний керівник, як основні суб'єкти військово-патріотичного виховання школярів, постійно екстраполюють отримані під час контролю дані про поведінку учнів в різних природних і спеціально створених виховних ситуаціях ціннісного і морального вибору в майбутньому, тобто займаються прогнозуванням. На основі цих спостережень і спеціальних методик стає можливим здійснити прогноз стану і динаміки розвитку військово-патріотичної вихованості школярів.

Корекційна функція військово-патріотичного виховання школярів дозволяє змінювати негативні моменти цілісного педагогічного процесу, впливати на динаміку зростання рівня військово-патріотичної вихованості школярів і підвищення якісних характеристик військово-патріотичного виховання: змісту, педагогічних умов, компетентності вчителя, характеру і стилю взаємодії суб'єктів і об'єктів військово-патріотичного виховання школярів.

На закінчення відзначимо, що обов'язковою умовою ефективності процесу військово-патріотичного виховання школярів в освітньому закладі є реалізація всіх функцій військово-патріотичного виховання в сукупності.

Викладені положення свідчать про те, що в основу моделювання поліфункціональної структури виховного процесу в системі освіти може бути покладено морфологічний, системно-структурний та структурно-функціональний аналіз.

Це дозволяє розглянути військово-патріотичне виховання як системно організовану структурно цілісну діяльність, в якій кожен елемент має певне функціональне значення.

Виходячи з того, що виховання є конкретно-історичним і соціальним явищем, воно визначається соціальним замовленням суспільства і формується з урахуванням вимоги суспільства до молодого покоління [95–99]. Це замовлення знаходить своє відображення в нормативно-правових документах держави, програмах і планах роботи різних органів державної влади та органів місцевого самоврядування.

Такими документами в сфері військово-патріотичного виховання, де сформульовані вимоги держави і суспільства до ідеалу патріота і громадянина є: Конституція України; Закон України “Про освіту” тощо.

У змісті зазначених документів визначені призначення, цілі й основоположні цінності військово-патріотичного виховання школярів в сучасний період розвитку суспільства.

Ціннісні орієнтації являють собою елементи внутрішньої структури особистості, сформовані і закріплені життєвим досвідом індивіда в ході процесів соціалізації та соціальної адаптації, відмежовує значуще (істотне для конкретної людини) від незначного (несуттєвого) через (не) прийняття особистістю певних цінностей, усвідомлюваних як рамки (горизонту) граничних смислів і цілей життя, а також визначають прийнятні засоби їх реалізації.

На думку психологів, ціннісні орієнтації – важливий компонент світогляду особистості або групових цінностей, що виражає переваги і прагнення особистості або групи щодо тих чи інших узагальнених людських цінностей. Найбільш чітко вони есплікуються в ситуаціях, що вимагають відповідальних рішень, що тягнуть за собою значні наслідки і зумовлюють подальше життя індивіда. Вони забезпечують цілісність і стійкість особистості.

У соціології ціннісні орієнтації нерідко трактуються як соціальні цінності, які "вкладаються" в особистість в процесі соціалізації і є головним фактором, що регулює її мотивацію і поведінку.

Саме формування ціннісних орієнтацій нерідко розглядається як основна мета і сутність виховання.

Зміст представлених визначень максимально визначає роль цінностей в військово-патріотичному вихованні школярів.

Теорія і методика бойового хортингу виділяється три групи цінностей: буттєві цінності (Життя, Буття, Творення); моральні як відношення до вищої реальності (Добро, Істина, Свобода, Віра, Краса); моральні як відносини між людьми (Гідність, Честь, Обов'язок, Відповідальність, Толерантність). На думку вченого, вони визначають і стратегії виховання в залежності від відносин до цих цінностей:

стратегії збереження (коли мова йде про збереження актуально існуючих цінностей);

стратегії змін (коли мова йде про цінності, що змінюються);

стратегії запобігання (коли якісь цінності не приймаються суспільством або суперечать менталітету народу);

стратегію розвитку виховання.

Кожна з зазначених стратегій, на наш погляд, відображає специфіку військово-патріотичного виховання школярів сьогодні.

Виявлена на основі методологічних підходів структура системи військово-патріотичного виховання являє собою сукупність таких складових його елементів:

суб'єкти і об'єкти військово-патріотичного виховання школярів;

мета;

патріотично-орієнтована діяльність (навчально-пізнавальна, трудова, художня, спортивна, ціннісно-орієнтовна, громадська);

система відносин;

управління;

зовнішнє і внутрішнє середовище (виховний простір);

комплекс критеріїв і показників.

В історії філософії поняття "суб'єкт" і "об'єкт" завжди були в центрі уваги дослідників. На сучасному етапі філософи визначають поняття "суб'єкта" як носія субстанціальних властивостей і характеристик, що визначають якісні особливості об'єкта. Відповідно об'єкт – це те, що знаходиться в залежності від суб'єкта і позбавлене самостійної суті. При цьому суб'єкт виступає в якості носія свідомості, пізнавальних здібностей і творчої діяльності.

В іншій філософському трактуванні суб'єкт – це "джерело предметно-практичної та пізнавальної активності, спрямованої на об'єкт". Саме суб'єкт виробляє і реалізує всі основні компоненти діяльності:

постановку мети, вибір і визначення об'єкта, формування плану або програми самої діяльності, фіксацію її етапів, контроль проміжних результатів, перехід від одного етапу до другого.

Обидва визначення розкривають сутнісні характеристики цих понять і дають можливість визначити їх зв'язок і взаємовідношення, що є важливим для розгляду питання про суб'єктів та об'єктів військово-патріотичного виховання школярів.

У теорії виховання розрізняють загальних суб'єктів виховання, особливих інститутів соціуму і спеціалізованих суб'єктів виховання.

Загальним суб'єктом виховання є інститути соціуму, в яких функції навчання і виховання не присутні, але діяльність яких серйозно позначається на формуванні переконань і ставлення людей, їх поведінки. До них відносяться, перш за все, адміністративні установи.

До особливих інститутів соціуму, що виступають в якості суб'єкта виховання, відносяться ті з них, яким притаманні функції навчання і виховання, але діяльність, яких не вичерпується тільки ними. До таких суб'єктів виховання відносяться установи культури і спорту, засоби масової інформації і комунікації, громадські об'єднання, релігійні організації тощо.

До спеціалізованих суб'єктів виховання як інститутів соціуму відносяться ті установи та організації, діяльність яких вичерпується функціями навчання і виховання, освіти в цілому (школа й інші типи освітніх установ та закладів).

До особливих інститутів соціуму, що виступають в якості суб'єкта виховання, відносяться ті, діяльність яких не вичерпується функціями навчання і виховання (установи додаткової освіти та інші типи освітніх установ та закладів).

У програмі військово-патріотичного виховання школярів засобами бойового хортингу основним інститутом який забезпечує організацію та функціонування всієї системи військово-патріотичного виховання, названо Національну федерацію бойового хортингу України. Далі конкретизовано перелік інших суб'єктів діяльності: наукових і освітніх установ, ветеранських, молодіжних, інших громадських і релігійних організацій, творчих спілок за рішенням широкого комплексу проблем військово-патріотичного виховання на основі програмних методів та єдиної державної політики у відповідності до законодавства України.

Головний акцент у вихованні патріотизму робиться на роботу в освітніх установах як інтегруючих центрах спільної виховної діяльності школи, сім'ї та громадських організацій. Тому інституту Школа (Освіта), освітній установі (організації) і шкільному педагогу як суб'єктам військово-патріотичного виховання відводиться особлива роль.

Ми розглядаємо в якості суб'єктів військово-патріотичного виховання спеціалізованих суб'єктів виховання та в першу чергу шкільних педагогів – як представників професійної педагогічної спільноти, що здійснюють виховну діяльність у позакласній роботі, на уроці і в позаурочній діяльності. Слід зауважити, що колективним суб'єктом військово-патріотичного виховання школярів на рівні освітньої установи є весь педагогічний колектив в цілому.

Безпосередніми суб'єктами військово-патріотичного виховання школярів щодня і щогодини взаємодіючими з дітьми є: вчитель-предметник, класний керівник, соціальний педагог, адміністрація школи, і (в основному за межами школи) батьки.

В рамках нашого дослідження провідна роль в реалізації військово-патріотичного виховання школярів належить вчителю-предметнику і класному керівнику, оскільки саме вони здійснюють цілепокладання, планування, організацію патріотично-орієнтованої діяльності школярів на рівні колективу, групи, особистості по засвоєнню військово-патріотичних знань, ціннісних уявлень, формування переконань школярів, мотивації їх служіння Батьківщині. Це відбувається як на уроці, так і у позаурочній та позакласній роботі, тобто в цілісному освітньому процесі. Саме названі суб'єкти щодня аналізують, контролюють і корегують свою діяльність з урахуванням спостережувальних в поведінці дітей, відносин до історії, традицій, пам'ятників, героїчного минулого, теперішнього своєї країни.

Адміністрація школи в особі директора та заступників з навчально-виховної роботи грає величезну роль у військово-патріотичному вихованні школярів в силу того, що направляє, мобілізує, координує, контролює, аналізує діяльність всіх суб'єктів і об'єктів освітнього процесу з метою створення сприятливих умов для внутрішнього середовища освітньої установи і встановлення оптимальних зв'язків із зовнішнім середовищем для реалізації завдань військово-патріотичного виховання школярів.

Таким чином, характеристика суб'єктів військово-патріотичного виховання школярів відображає специфічні особливості функцій названих суб'єктів у реалізації цілей патріотичного виховання школярів.

Об'єктом військово-патріотичного виховання є школяр, який розуміється нами як “учень школи”, “вихованець”, індивід, що розвивається як особистість в умовах соціального інституту Школа (Освіта) і відкритий його виховним впливам. Шкільний вік визначається психологами як період життя з 6–7 до 17–18 років. Умовно виділяють молодший шкільний вік (1–4 класи), середній шкільний вік (5–9 класи) і старший шкільний вік (10–11 класи).

Об'єктами виховання в освітньому закладі є: кожен окремих школяр, класний колектив, група (члени гуртка), що визначає переважання індивідуальних і групових форм роботи педагогів з дітьми.

У контексті характеристики об'єктів військово-патріотичного виховання, цікава думка засновника хортингу Е. А. Єрьоменка, який в ході аналізу Концепції військово-патріотичного виховання підняв проблему вікових обмежень об'єктів виховання. Такими в Концепції представлені всі соціальні шари і вікові групи громадян України: творча інтелігенція, представники засобів масової інформації, законодавчої, виконавчої, судової влади, трудові колективи підприємств, підприємці. Дослідник відзначає, що вперше в теорії виховання об'єктна сфера військово-патріотичного виховання вийшла так далеко за межі виховання дітей і молоді, не розділяючи правомірності такої постановки питання. Аргументуючи свою позицію, він нагадує, що логіка виховного процесу як цілеспрямованого впливу на свідомість, почуття, відносини і діяльність людини диктує деякі формальні обмеження цього впливу.

Безумовною він вважає необхідність такого впливу на етапі формування особистості. У цей час дитина (а відповідно до Конвенції ООН про права людини, затвердженої Генеральною асамблеєю ООН 20 листопада 1989 року, “дитиною є кожна людська істота до досягнення 18-річного віку, якщо за законом, застосовуваним до такої особи, вона не досягає повноліття раніше”) тільки освоює механізми самовиховання і саморозвитку.

Але доцільно, вважає дослідник, вікову межу вихованців обмежувати дитинством і юністю, коли формуються світоглядні установки і орієнтації, коли людина ще не володіє розвиненою, зрілою самосвідомістю і не утвердилася в життєвих планах.

Поділяючи в цілому ідеї безперервного характеру освіти, ми тим не менше зазначаємо, що важко всерйоз назвати вихованцем людину в дорослому, зрілому і літньому віці, коли патріотичні цінності вже сформувались. Це уточнення на наш погляд є важливим, оскільки посилення акценту виховних впливів на молодь і школярів пред'являє до позначених нами суб'єктів військово-патріотичного виховання ще більш високі вимоги.

Однак, характеризуючи суб'єктів військово-патріотичного виховання школярів, не варто забувати, що першим і найважливішим соціальним інститутом і суб'єктом виховання людини є сім'я, якій належить провідна роль у формуванні особистості.

Ми звертаємо увагу на залежність ефективності військово-патріотичного виховання дітей у вирішальній мірі від сімейного виховання. Сім'я посідає своє центральне місце в переліку суб'єктів виховання особистості. Але в реальному житті проблема неучасті (неактивної участі) в військово-патріотичному вихованні дітей залишається. А адже саме в сім'ї, як зазначає автор статті, дитина отримує ази любові до свого мікросоціуму, малої батьківщині, саме через сім'ю передається генетичний зв'язок поколінь, патріотична ментальність народів в оригінальному поєднанні їхніх етнічних і релігійних особливостей.

Тому в військово-патріотичному вихованні школярів сім'я займає особливе місце, формуючи (або не формуючи) їх патріотичний світогляд, переконання, ставлення до Батьківщини, праці, інших людей і самого себе. За умови, що в родині панує дух патріотизму, дитина легко сприймає відповідні ідеї і йде на взаємодію з педагогом в патріотично-орієнтованій діяльності.

Зазначена раніше різноманітність суб'єктів військово-патріотичного виховання породжує певні суперечності в якості і спрямованості цілей і завдань діяльності і самої діяльності з

військово-патріотичного виховання, які приймають форму конфлікту цінностей (школа і засоби масової інформації, школа і сім'я, родина і засоби масової інформації тощо).

Ми поділяємо точку зору дослідників, які вважають, що в сучасних українських умовах регулювання цих протиріч може здійснюватися або формуванням і значним посиленням можливостей інститутів громадянського суспільства, які повинні виконувати цю ж функцію, або здійснюватися на рівні синергетики, тобто самоорганізації великих і складних соціальних систем.

Як показує педагогічна теорія і практика в міру дорослішання число суб'єктів виховання збільшується, всі вони інтегруються в систему виховних факторів, а, суб'єктом самовиховання стає сам вихованець, але на більш пізніх вікових етапах розвитку. На думку дослідників така здатність до самовиховання є одним із наслідків діяльності попередніх суб'єктів військово-патріотичного виховання сім'ї і школи.

Наступний цільовий компонент структури системи військово-патріотичного виховання школярів є системоутворюючим.

Цілі виховання завжди носять конкретно-історичний характер. Вони специфічні як для конкретної епохи з її соціальними, економічними і політичними процесами, так і для конкретних соціальних систем, інститутів і установ.

Саме це призводить до неможливості створення однакової вичерпно сформульованої мети виховання в змістовному плані.

Розглянемо три рівня цілей військово-патріотичного виховання школярів:

1. Стратегічна мета визначає ідеальний результат виховання – (модель належного), для досягнення, якого необхідно вибудувати зміст виховання максимально можливого в реальних умовах практичної діяльності педагога з військово-патріотичного виховання школярів.

2. Тактична мета спрямовує суб'єктів військово-патріотичного виховання школярів на безперервне і поетапне вирішення завдань військово-патріотичного виховання з урахуванням динаміки змін об'єкта.

3. Оперативна мета передбачає щоденну (повсякчасну і щохвилинну) дію і взаємодію за рішенням педагогічних завдань (ситуацій), пов'язаних з військово-патріотичним вихованням школярів.

Мета військово-патріотичного виховання – розвиток в українському суспільстві високої соціальної активності, громадянської відповідальності, духовності, становлення громадян, що володіють позитивними цінностями і якостями, здатних проявити їх в творчому процесі в інтересах України, зміцнення держави, забезпечення її життєво важливих інтересів та сталого розвитку.

В рамках нашого дослідження цілі військово-патріотичного виховання школярів представлені як такі, що діагностуються, тобто, описані через результат:

формування військово-патріотичної свідомості на основі знання історії, культури, традицій свого народу в процесі засвоєння досвіду пізнавальної діяльності;

формування почуття любові, співчуття і гордості за свою Батьківщину, вірності своїй Батьківщині, готовності піклуватися про неї і ціннісного ставлення людини до Батьківщини, розвиток мотивів і досвіду служіння Батьківщині в процесі засвоєння досвіду емоційно-ціннісних відносин;

створення умов для успішної соціалізації школярів, саморозвитку кожного з них як особистості і індивідуальності, як суб'єкта патріотичної поведінки і діяльності в процесі засвоєння дієво-практичного досвіду.

Висновок. Таким чином, потенціал бойового хортингу щодо забезпечення військово-патріотичної вихованості школярів, нова ситуація розвитку бойового хортингу в системі освіти України обумовлює необхідність організації особливого середовища й віковідповідної діяльності, в якій юний спортсмен міг би себе реалізувати та отримати військово-прикладні навички, які сприятимуть йому в період військової служби.

У даному науковому дослідженні визначені чинники реалізації функцій військово-патріотичного виховання школярів, які займаються бойовим хортингом, потенціал бойового

хортингу щодо забезпечення військово-прикладної підготовленості школярів, методи та форми викладання бойового хортингу в новій українській школі, методика підготовки спортсменів із застосуванням засобів сучасного національного виду спорту бойового хортингу та підходи до визначення сутності, змісту і завдань спортивної діяльності в програмі військово-патріотичного виховання учнів спортивної секції з бойового хортингу закладів освіти.

Реалізація функцій військово-патріотичного виховання школярів пов'язана з характерним для всіх періодів історії суспільства соціальним замовленням суспільства, орієнтованим на ідеальний тип особистості. Вона дозволяє педагогам осмислити соціальне замовлення на основі цінностей та ідеальних ціннісних орієнтацій, що обумовлюють відповідну мету виховання.

Таким чином, соціальне замовлення реалізує орієнтовану функцію військово-патріотичного виховання, пояснюючи мету військово-патріотичного виховання і ціннісні характеристики патріота як ідеалу виховання.

Вказана функція – орієнтир, що дозволяє виявити найкращі варіанти поведінки, відповідного ідеалу. Мотиваційно-мобілізуюча функція включає вміння збуджувати інтерес, увагу, спонукати до активності, переводити знання в практичні дії, оцінювати діяльність, вчинки, закріплювати знання і вміння дітей відповідно до віку та інших особливостей і пов'язана з механізмом саморозвитку особистості учня і вчителя в освітньому процесі.

Дана функція полягає в створенні соціально-психологічних і педагогічних умов, що спонукають об'єктів військово-патріотичного виховання до накопичення знань про історію країни, її культури і релігії, формування досвіду ціннісних відносин і патріотично-орієнтованої діяльності.

Мотиваційно-мобілізуюча функція проявляється і в сприянні зростанню професійної компетентності педагогів, прагненні до творчого використання наявних в їх арсеналі традиційних та створення інноваційних засобів, форм і методів військово-патріотичного виховання..

Перспективи подальшого дослідження. Подальша робота в напрямі визначення потенціалу бойового хортингу щодо забезпечення військово-патріотичної вихованості школярів, методів організації тренувань спортсменів бойового хортингу у виховному режимі планується з метою поліпшення культури спортивної діяльності за підтримки тренерів-викладачів, укріплення стабільних навичок військово-спортивної підготовки юних спортсменів бойового хортингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко С. А. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу / С. А. Антоненко, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 52–62.
2. Бабурнич С. А. Професіограма спортивного судді з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 343–353.
3. Бадьора С. М. Методи психічної саморегуляції співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу / С. М. Бадьора, Е. А. Єрьоменко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 334–346.
4. Біла В. Р. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом / В. Р. Біла, Е. А. Єрьоменко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 242–254.
5. Бобік С. П. Формування професійно-психологічних здібностей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом / С. П. Бобік, Е. А. Єрьоменко, С. П. Параниця // Бойовий

хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 23–38.

6. Боднарчук О. Г. Бойовий хортинг для підготовки співробітників правоохоронних органів / О. Г. Боднарчук, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 226–242.

7. Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як засіб формування професійно-прикладних якостей курсантів і працівників силових структур / В. В. Бондарчук, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 188–200.

8. Брухно Ю. С. Бойовий хортинг як засіб формування фізичної культури студентів і курсантів / Ю. С. Брухно, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 200–214.

9. Буток О. В. Бойовий хортинг і здоров'я людини / О. В. Буток, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 564–575.

10. Бухтіяров О. А. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота / О. А. Бухтіяров, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 126–139.

11. Вехтев В. В. Бойовий хортинг у військовому мистецтві / В. В. Вехтев, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 827–840.

12. Вишницький І. О. Застосування прийомів боротьби у різних видах єдиноборств / І. О. Вишницький, Е. А. Єрмоєнко // Збірник наукових статей. – Дніпро : ДДІФКіС, 1996. – С. 57–72.

13. Ганчева В. І. Бойовий хортинг: методика застосування дихальних вправ у процесі занять / В. І. Ганчева, Е. А. Єрмоєнко, Г. А. Коломоєць // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 667–682.

14. Гарбовський Л. А. Бойовий хортинг і методика викладання у закладах вищої освіти / Л. А. Гарбовський, Е. А. Єрмоєнко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 155–173.

15. Гречана Л. О. Бойовий хортинг у системі початкової школи закладів загальної середньої освіти / Л. О. Гречана, Е. А. Єрмоєнко, С. М. Солодько // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28–29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 554–563.

16. Гречаний О. М. Методика викладання бойового хортингу в процесі гурткової роботи у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 251–262.

17. Гришук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної підготовки правоохоронців до виконання службово-бойових завдань з протидії контрабанді у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. Л. Гришук, Е. А. Єрмоєнко, О. А. Бухтіяров // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 59–73.

18. Деркач О. В. Розвиток фізичних якостей у співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу за методом функціонального тренування / О. В. Деркач, Е. А. Єрмоєнко, О. В. Буток // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 384–403.

19. Довгань Н. Бойовий хортинг як інструмент соціалізації студентів закладів вищої освіти / Н. Довгань, Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2019. – Вип. 11. – С. 177–186.
20. Ерёмєнко Э. А. Хортинг – философия украинского единоборца / Э. А. Ерёмєнко // *Боевые искусства – ключи к совершенству*. – 2012. – № 6. – С. 4–5.
21. Єрмоєнко В. Засоби профілактики основних стоматологічних захворювань у студентів, курсантів, спортсменів бойового хортингу та співробітників правоохоронних органів / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 116–126.
22. Єрмоєнко В. Е. Медичний контроль змагальної діяльності з бойового хортингу / В. Е. Єрмоєнко, Е. А. Єрмоєнко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 195–215.
23. Єрмоєнко В. Стоматологічне здоров'я дітей та молоді як чинник спортивних успіхів у бойовому хортингу / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2017. – Вип. 8. – С. 96–111.
24. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг. Навчальна програма спортивної секції з бойового хортингу для учнів середнього шкільного віку 5–9 класів : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // *Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти*. – ГС «НФБХУ», 2021. – 127 с.
25. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – виховна система школярів України / Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 240–251.
26. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.
27. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників державних правоохоронних органів : монографія / Е. А. Єрмоєнко // *Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України*. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 222 с.
28. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як ефективний засіб військово-патріотичного виховання школярів і студентів / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 31–39.
29. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів закладів вищої освіти / Е. А. Єрмоєнко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 215–225.
30. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб військово-патріотичного виховання старшокласників / Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 273–287.
31. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.
32. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб прикладної психофізичної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти / Е. А. Єрмоєнко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 128–138.
33. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
34. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як система формування готовності співробітників правоохоронних органів до дій в екстремальних ситуаціях / Е. А. Єрмоєнко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 110–128.
35. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як чинник формування військово-патріотичних здібностей, фізичної культури та основ здоров'я учнівської молоді / Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора // *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць*. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2020. Вип. 8 (128) 20. С. 61–69.

36. Єрмоєнко Е. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 55–70.
37. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6–7 років у процесі занять хортингом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Едуард Анатолійович Єрмоєнко. – К., 2016. – 222 с.
38. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /Фізична культура і спорт/». – 2019. – Вип. 10 (118). – 2019. – С. 49-56.
39. Єрмоєнко Е. А. Виховна система бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 156–171.
40. Єрмоєнко Е. А. Відкрита заява Едуарда Єрмоєнка про заснування хортингу – національного виду спорту України 17 липня 2008 року / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во України у справах сім'ї, молоді та спорту. Київ : Тренерська рада, 2008. – 7 с.
41. Єрмоєнко Е. Військово-патріотична програма та прикладний хортинг / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання НАПН України, Українська федерація хортингу. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – С. 10–19.
42. Єрмоєнко Е. А. Військово-прикладний і бойовий хортинг у системі професійної підготовки допризовної молоді, військовослужбовців та правоохоронців / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 527–533.
43. Єрмоєнко Е. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 56–79.
44. Єрмоєнко Е. А. Декларація хортингу у світі / Е. А. Єрмоєнко // Колегія Мін-ва України у спр. сім, мол. та сп. : Київ, 2008. – 12 с.
45. Єрмоєнко Е. А. Засади формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді засобами хортингу. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць.* К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип. 10 (80) 16. – С. 38–44.
46. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць.* К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 11 (119) 19. С. 71–79.
47. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфер., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.
48. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 122 с.
49. Єрмоєнко Е. Медико-біологічні та морфофункціональні особливості бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 112–121.
50. Єрмоєнко Е. Медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 127–138.
51. Єрмоєнко Е. А. Міжнародні правила змагань з хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Київ : МГО «Міжнародна Федерація Хортингу», 2009. – 85 с.
52. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма гурткової (секційної) роботи «Хортинг» для учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2012. – 268 с.
53. Єрмоєнко Е. А. Наукове обґрунтування психолого-педагогічних умов виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. – Київ :

- Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. - Вип. 3 (123). - С. 47-56. - DOI 10.31392/NPU-ps.series15.2020.3(123).09.
54. Єрмоєнко Е. А. Основоположні принципи бойового хортингу. *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць*. К. : Паливода А. В. 2018. Вип. 9. С. 22–31.
55. Єрмоєнко Е. А. Особливості самовиховання в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 40–55.
56. Єрмоєнко Е. А. Особливості фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 39–42.
57. Єрмоєнко Е. А. Правомірність застосування службово-прикладних прийомів фізичного впливу системи бойового хортингу в екстремальних умовах соціального характеру у межах необхідної самооборони / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 95–110.
58. Єрмоєнко Е. А. Принципи виконання й методика вивчення базових технічних елементів хортингу: методичний посібник / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2009. – 87 с.
59. Єрмоєнко Е. А. Психічні процеси в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 63–72.
60. Єрмоєнко Е. А. Робоча програма фізкультурно-оздоровчих занять з хортингу для дітей / Е. А. Єрмоєнко // К. : Нац. ун-т фізичного виховання і спорту України, 2009. – 32 с.
61. Єрмоєнко Е. А. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць* / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 187–205.
62. Єрмоєнко Е. А. Теоретико-методичні засади виховання наполегливості в молодших школярів у процесі занять бойовим хортингом : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 191 с.
63. Єрмоєнко Е. А. Технічна підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 652 с.
64. Єрмоєнко Е. А. Тренування в хортингу: навчально-методичний посібник / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2009. – 227 с.
65. Єрмоєнко Е. Філософія бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 82–104.
66. Єрмоєнко Е. Формування фізичної культури та цінностей здорового способу життя студентської молоді як передумова спортивних успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2019. – Вип. 11. – С. 261–274.
67. Єрмоєнко Е. А. Формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді на заняттях хортингом у навчальних закладах / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць* / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2016. – Вип. 6. – С. 115–123.
68. Єрмоєнко Е. А. Хортинг : навчальна програма гурткової (секційної) роботи для учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Єрмоєнко Едуард Анатолійович. – Київ : Паливода А. В., 2012. – 268 с.
69. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
70. Зверев А. В. Бойовий хортинг у методиках вдосконалення силових якостей спортсменів різних вікових груп / А. В. Зверев, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 593–603.
71. Івашковський В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. Івашковський, Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.

72. Ільницький І. Р. Хортинг та організація навчання / І. Р. Ільницький, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Збірник наукових праць. – Київ : Паливода А. В., 2008. – С. 247–258.
73. Карасевич С. А. Бойовий хортинг як засіб морально-етичного виховання особистості / С. А. Карасевич, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 346–357.
74. Кіблицький Р. В. Бойовий хортинг: концептуальні засади розвитку і популяризації в Україні / Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 502–514.
75. Коломоєць Г. А. Бойовий хортинг і принципи формування духовно-моральної вихованості учнів / Г. А. Коломоєць, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Деревянко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 776–793.
76. Колос М. А. Бойовий хортинг: швидко-силова підготовка та оптимізація управління навчально-тренувальним процесом / М. А. Колос, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Сидоренко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 493–502.
77. Кузора І. В. Військово-патріотична програма бойового хортингу / І. В. Кузора, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтєв // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 840–852.
78. Кукушкін К. М. Методика військово-патріотичного виховання школярів у процесі занять бойовим хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 6–14.
79. Куцкір М. С. Принципи виховання системних вольових якостей спортсменів хортингу / М. С. Куцкір, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2009. – С. 108–126.
80. Литвиненко А. М. Бойовий хортинг – комплексна система фізичного виховання особистості / А. М. Литвиненко, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 403–422.
81. Лях В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лави на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. Лях, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.
82. Ляховець О. О. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у дітей дошкільного віку / О. О. Ляховець, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 305–315.
83. Остапенко О. І. Бойовий хортинг як засіб формування у старшокласників готовності до військової служби / О. І. Остапенко, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 638–652.
84. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрмоєнко. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2016. – 544 с.
85. Полторацький С. С. Бойовий хортинг у впровадженні воїнських традицій українського народу / С. С. Полторацький, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 538–550.
86. Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.
87. Пустолякова Л. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. Пустолякова, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.

88. Рудей Д. Ю. Бойовий хортинг у комплексі виховних засобів спортсменів шкільного віку / Д. Ю. Рудей, О. М. Гречаний, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 334–343.
89. Сичов С. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. Сичов, Е. Єрьоменко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.
90. Сікан В. Ю. Технології здоров'язбереження у методиці хортингу / В. Ю. Сікан, Е. А. Єрьоменко, С. А. Бабурнич // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2009. – С. 284–301.
91. Степанюк А. В. Планування та організація навчально-виховного процесу з хортингу / А. В. Степанюк, Е. А. Єрьоменко, В. В. Вехтев // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2009. – С. 325–338.
92. Степура Т. М. Бойовий хортинг як засіб формування специфічних психічних властивостей співробітників правоохоронних органів / Т. М. Степура, Е. А. Єрьоменко, О. В. Бутко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 173–188.
93. Тішин А. В. Застосування прийомів бойового хортингу при вдосконаленні навчання у вищих освітніх установах правоохоронних органів України / А. В. Тішин, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 296–305.
94. Федорченко Т. Є. Бойовий хортинг і методика проведення занять в умовах здоров'язберігальної педагогіки / Т. Є. Федорченко, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 695–713.
95. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг у підрозділах державної митної служби для підготовки співробітників до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрьоменко, В. В. Бондарчук // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 7–25.
96. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрьоменко, В. В. Бондарчук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 8–23.
97. Шаповалов Б. Б. Перспективи розвитку бойового хортингу як засобу підготовки військовослужбовців правоохоронних органів військової структури до дій з ризиком для життя та здоров'я / Б. Б. Шаповалов, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 315–322.
98. Шило О. М. Фізичне і морально-психологічне становлення особистості засобами хортингу / О. М. Шило, Е. А. Єрьоменко, В. В. Вехтев // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць. – К. : Паливода А. В., 2010. – С. 127–140.
99. Savchenko, A. (2017). Combat horting – educational practice for young people / A. Savchenko, E. Yeromenko // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 88–95.

Yeromenko E. A.

State Tax University, Irpin, Ukraine

ESSENTIAL CHARACTERISTICS OF THE MILITARY PATRIOTIC EDUCATION OF THE STUDENTS OF THE SPORTS GROUP OF THE COMBAT KHORTING

Abstract. This scientific article analyzes the factors of implementation of the functions of military-patriotic education of schoolchildren engaged in combat horting, the potential of combat horting to provide military-applied training of students, methods and forms of teaching combat horting in the new Ukrainian school, methods of training athletes using modern means. sports of combat horting and approaches to determining the essence, content

and objectives of sports activities in the program of military-patriotic education of students of the sports section of combat horting of educational institutions. It is noted that the implementation of the functions of military-patriotic education of schoolchildren is associated with the characteristic of all periods of society's social order of society, focused on the ideal type of personality. It allows teachers to comprehend the social order on the basis of values and ideal value orientations that determine the appropriate purpose of education. Thus, the social order implements the focused function of military-patriotic education, explaining the purpose of military-patriotic education and the value characteristics of the patriot as the ideal of education. This function is a guide that allows you to identify the best behaviors that correspond to the ideal. Motivational and mobilizing function includes the ability to arouse interest, attention, encourage activity, translate knowledge into practical actions, evaluate activities, actions, consolidate knowledge and skills of children according to age and other characteristics and is related to the mechanism of self-development of student and teacher in education process. This function is to create socio-psychological and pedagogical conditions that encourage the objects of military-patriotic education to accumulate knowledge about the history of the country, its culture and religion, the formation of experience of value relations and patriotic activities. Motivational and mobilizing function is manifested in promoting the professional competence of teachers, striving for creative use of traditional in their arsenal and the creation of innovative tools, forms and methods of military-patriotic education.

Key words: *functions of military-patriotic education, combat horting, physical training, Armed Forces of Ukraine, military-applied abilities, defense of Ukraine.*